

Een eindje om met Het Drentse Landschap

Bertus Boivin

40

Wandelroute

Het Asserbos

en de oude Asser begraafplaatsen

Toegegeven, Assenaren zijn mogelijk een beetje chauvinistisch... Maar als ze zeggen dat ze in Assen het mooiste stadsbos van Nederland hebben, moet je van goeden huize komen om ze dat uit het hoofd te praten. Zelfs als Assenaren beweren dat ze het oudste bos van Nederland hebben, is daar eigenlijk maar weinig tegen in te brengen. Een bos met een geschiedenis die regelrecht teruggaat naar de middeleeuwen. Oordeel vandaag zelf: het Asserbos is een oase van rust en een prachtig stukje natuur op slechts enkele minuten afstand van de drukke Asser binnenstad. De wandeling brengt u langs de mooiste lanen en paadjes van het 100 hectare grote Asserbos. Onderweg krijgt u ook de gelegenheid om een kijkje te nemen op de drie oudste Asser begraafplaatsen aan de randen van het bos. Neem vooral de tijd. Er is heel veel te zien onderweg!

1 Loop de Kerkhofslaan in. U kunt een kijkje nemen op de Noorderbegrafplaats.

De Noorderbegrafplaats werd in 1823 in gebruik genomen als alternatief voor de oude begraafplaats binnen de singels. De keuze om voor de begraafplaats een stukje Asserbos te kappen viel het zuinige gemeentebestuur destijds waarschijnlijk niet al te zwaar. De gemeente was toch al eigenaar van het bos en het bos was zo groot...

Een wandeling over de begraafplaats is een tocht door de negentiende-eeuwse geschiedenis van Drenthe. Op de monumentale grafzerken meteen rechts staan bekende Drentse en Asser namen als Collard, Van der Feltz, Gratama, Van Gorcum, Hofstede, Nassau en Smeenge. Ook Hartogh Heijs van Zouteveen ligt hier begraven. Rechts achterop het kerkhof vindt u enkele bijzondere gietijzeren grafmonumenten, zoals het neogotische monument van de familie Brumsteede, een werkstuk van de Asser IJzergieterij.

2 Voorbij de begraafplaats even rechtdoor lopen en dan schuin rechts het bospad Sportlaan in. De weg oversteken.

Dit is het meest noordelijke deel van het sterrenbos. Deze Nieuwe Plantagie werd in de periode 1760-1784 aangelegd op de plaats van een drietal boerenerven. Deze erven waren halverwege de zeventiende eeuw ontgonnen in het voormalige kloosterbos. Al snel bleek de grond nauwelijks geschikt voor landbouw. Het nieuwe Asserbos kreeg lange rechte lanen die elkaar op drie plaatsen stervormig kruisten. Verderop tijdens de wandeling is dat op de Zevenster het mooist te zien. Langs de lanen kwamen eiken en beuken te staan. In de plantvakken werd voornamelijk naaldhout aangeplant dat om de zoveel jaar 'geogst' werd.

Situatie circa 1905

foto: Bertus Boivin

Lengte route 7 km.

Benodigde tijd 2½ à 3 uur.

Begaanbaarheid paden Goed te belopen in alle jaargetijden.

Startpunt Parkeerplaatsje begin Kerkhofslaan bij Vaart ZZ (Vanuit centrum: vóór de nieuwe Witterbrug linksaf bij brievenbus; richting centrum: na de brug rechtsaf bij brievenbus.)
Alternatief startpunt: parkeerplaats bij Nieuwe Vijver (punt 13 in de route).

GPS-coördinaten startpunt
N 52° 59' 36.35" - O 06° 33' 05.58"

Openbaar vervoer NS-station Assen. Zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292. (Vanaf het station ruim 1 km naar punt 5 in de route.)

Honden Toegestaan mits aangelijnd, niet toegestaan op de begraafplaatsen. Een deel van het bos is met bordjes aangegeven als 'uitrenplek', hier mogen de honden los lopen.

Collectie: Bertus Boivin

foto: Bertil Zoer

3 Neem bij de kruising van lanen schuin links het bospad tussen twee paaltjes met witte kop. Aan het eind van het paadje gaat u rechtsaf en vervolgens op de kruising linksaf.

Langs dit pad is goed te zien dat eiken en beuken totaal verschillend met hun omgeving omgaan. Beuken hebben zo'n dicht bladerdak dat de zon hier een groot deel van het jaar de bosbodem niet bereikt waardoor er niets onder beuken groeit. Eiken stellen zich iets socialer op ten aanzien van hun mede-bosbewoners, zoals u rechts van het pad ziet.

Een deel van de bomen in dit deel van het bos stamt nog uit de tijd van de aanleg van de Nieuwe Plantagie en zal dus meer dan 200 jaar oud zijn.

4 Over het witte bruggetje slaat u linksaf. Het pad volgt de Bosbeek. Vervolgens gaat u bij de dam met duiker rechtsaf.

Aan de overkant van de Bosbeek komt u in het oudste deel van het Asserbos. In elk geval sinds in de dertiende eeuw het Asser klooster gebouwd werd, heeft hier altijd bos gestaan. Waarschijnlijk is het bos nog veel ouder. Het hoort zonder twijfel tot de oudste bossen van Nederland. Dit deel van het Asserbos is een prachtig voorbeeld van een oud eiken-hulstbos. De aanwezigheid van Hulst is altijd het bewijs dat er sprake is van een oude, een beetje zure en leemachtige bosbodem. Hogere 'hulstbomen' dan hier in het oude Asserbos zult u elders vrijwel niet aantreffen.

5 Hou hierna op de driesprong rechts aan. De dubbele boslaan oversteken naar het bospaadje. Rechtdoor het pad volgend komt u bij de Oude Vijver uit. Ga daar rechtsaf.

6 Neem bij de Oude Vijver het eerste pad rechts en ga meteen linksaf het bruggetje over. Vervolgens linksaf de dijk rond de oude ijsbaan volgen en rechtdoor het bos in lopen.

De grote open vlakte langs de oever van de Bosbeek is vroeger in gebruik geweest als ijsbaan van de IJsvereniging Voorwaarts. Een aantal jaren geleden zijn er poeltjes uitgegraven voor kikkers en salamanders. In strenge winters wordt hier in de beschutting van het Asserbos nog steeds volop geschaatst.

7 Ga aan het eind van het pad linksaf. Vlak voor de doorgaande weg neemt u het smalle bospad naar rechts.

Het bos waar u nu loopt, hoort niet bij het eigenlijke Asserbos. De lanenstructuur wijkt duidelijk af van de stervormige structuur van de Nieuwe Plantagie. Dit deel van het bos werd in 1789 door ontvanger-generaal Jan Haak Oosting aangelegd als landgoed De Eerste Steen. Dit jaartal staat nog steeds op de boswachterswoning aan de Beilerstraat. Het landhuis aan uw linkerhand werd pas in 1907 gebouwd. Bij De Eerste Steen horen ook de grote duiventil en de theekeupel aan de overkant van de Beilerstraat.

8 Aan het eind van het paadje loopt u een stukje rechtdoor om een kijkje op de Zuiderbegraafplaats te nemen. Terug op dit punt volgt u de gracht langs het kerkhof. Vervolgens neemt u schuin rechts de Vleugellaan.

De Zuiderbegraafplaats werd in 1892 aangelegd naar een ontwerp van tuinarchitect J. Vroom in Engelse landschapstijl. Een deel van de coniferen en andere sierstruiken is intussen uitgegroeid tot enorme bomen en struwelen. In de eerste helft van de twintigste eeuw werd de begraafplaats twee keer met een nieuw gedeelte in westelijke richting uitgebreid. Het baarhuisje is onlangs gerestaureerd.

9 Op de volgende kruising van rechte lanen gaat u linksaf. U komt uit op de Zevenster, het hart van het achttiende-eeuwse sterrenbos.

10 Neem op de Zevenster aan de overkant van de verharde weg de meest linkse rechte laan. Deze brengt u naar een oud klinkerweggetje. Aan de overkant volgt u het fietspad.

11 Na het bruggetje steekt u via de oversteekplaatsen eerst de Europaweg en daarna linksaf de oprit van de A28 over. Vervolgens brengt het pad rechtsaf u naar de Joodse begraafplaats. (Het hek is altijd gesloten.)

De Joodse begraafplaats stamt uit 1778 en is daarmee de oudste van de Asser begraafplaatsen. De Asser joden kregen de beschikking over een stukje grond achterop het eenzame Twijfelveld om hun doden te begraven. Op het grote witte monument staan zo'n 500 namen van Asser joden die na de Tweede

Wereldoorlog niet terugkeerden uit Duitsland. Het kleine monument links ervan gedenkt 175 gevangenen die in het Kamp Westerbork stierven en hier begraven werden. Op hun graven vlakbij het hek staan slechts genummerde paaltjes.

11 Terug bij punt 11 slaat u vóór het bruggetje linksaf, steek de bosweide over en ga vóór de bosrand op de driesprong scherp naar rechts. Neem na het bruggetje linksaf het pad langs de beek.

U loopt langs de Stadsbroekloop die net als de Bosbeek uiteindelijk in het Anreepdiep uitkomt en daarmee deel uitmaakt van het stroomgebied van de Drentse Aa. Het Stadsbroek is het drassige land ten westen van het Asserbos.

12 Het pad komt uit op het klinkerweggetje. Aan de overkant neemt u het rechterpad. Vervolgens moet u op de kruising linksaf. Op de viersprong neemt u de laan rechtdoor. U loopt weer op de Sportlaan. (Aan het andere eind van deze laan - één kilometer verderop - bent u de wandeling vanaf de Kerkhofslaan begonnen.)

13 U komt bij de 'berg' van de Nieuwe Vijver. Ga daar links van de berg naar de vijver en dan linksom de vijver volgen. U komt langs kinderboerderij en theehuis De Hofstede. Volg het pad langs de afrastering van de kinderboerderij tot u komt op een breed pad met straatverlichting. Volg dat naar rechts. De weg oversteken.

In de negentiende eeuw heeft het Asser gemeentebestuur het een en ander gedaan om het Asserbos aantrekkelijk te maken voor de Asser bevolking. Zo

foto: Bertus Bovijn

De Grondlegger van dit Bosch Na de reformatie werd het Asserbos eigendom van de Landschap Drenthe. Na een mislukt ontginningsavontuur ten westen van de Bosbeek besloot het landschapsbestuur het gebied weer met bos in te planten. Uiteindelijk zou hout toch het meest opbrengen, bedachten de toenmalige provinciebestuurders. Het was de pas benoemde 'landschapsklerk' Wolter Hendrik Hofstede (1725-1796) die in 1760 opdracht kreeg om een ontwerp voor een Nieuwe Plantagie te maken. Dat hij er een sterrenbos van maakte, was in die tijd niet meer dan logisch. Het was de baroktijd waarin alles in het teken stond van symmetrie en strakke lijnen. Dezelfde Hofstede zou zich een paar jaar later voor zijn werkgever verdienstelijk maken als de grote man bij de aanleg van de in 1771 geopende Drentsche Hoofdvaart. (De steen met de plaquette van Wolter Hendrik Hofstede staat vlakbij de parkeerplaats van de Nieuwe Vijver. Nabij punt 13 in de route.)

liet de gemeente in 1836 de Oude Vijver aanleggen. In 1895 groeven Asser werklozen deze Nieuwe Vijver. Ze moesten immers werken voor hun uitkering.

14 Neem het eerste bospad schuin naar rechts en vervolgens de eerste weg rechts. De weg oversteken.

15 Aan het eind van de laan komen vele paden samen. U maakt een haakse bocht naar links en gaat een eikenlaan in. Aan het eind ervan bij een afrastering gaat u rechtsaf. Als u op een klinkerweg komt volgt u deze naar rechts en u bent weer op de Kerkhofslaan. Ga daar linksaf terug naar het startpunt.

Het Drentse Landschap

© Stichting Het Drentse Landschap (tweede druk, mei 2011)

Bezoekadres: Kloosterstraat 5 – 9401 KD Assen – Postadres: Postbus 83 – 9400 AB Assen
Tel. (0592) 31 35 52 – e-mail: mail@drentslandschap.nl – www.drentslandschap.nl